

Sosyal kimlik sosyal adalet algısı ve kolektif eyleme katılım tutumu arasındaki ilişkiler¹

Relationships between social identity, perceived social justice and attitude towards participation in collective action

Orhan Kaya²

Nihal Mamatoğlu³

Received Date: 20 / 06 / 2017

Accepted Date: 27 / 09 / 2017

Öz

Bu çalışmanın amacı; sosyal kimlik bağlamında sosyal adalet algısı ile kolektif eylem arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu amaç doğrultusunda veriler Türkiye'nin yedi bölgesinden kolay örneklem yöntemiyle seçilen sekiz üniversitede öğrenim gören 263 kadın, 242 erkek toplam 505 bireyden elde edilmiştir. Katılımcıların yaş aralığı 18-32'dir. Araştırma bulguları, kendini öncelikli olarak; siyasal argümanlar (siyasi partiler, ideolojiler) aracılığıyla tanımlayan bireylerin sosyal adalet algısının düşük olduğunu, öğrenci olarak tanımlayanların ise sosyal adalet algılarının yüksek olduğunu göstermiştir. Bulgular, kendini öncelikli olarak; siyasal argümanlar (siyasi partiler, ideolojiler) aracılığıyla tanımlayan bireylerin kolektif eyleme katılma tutumuna sahip olduklarını ifade ettiklerini göstermiştir. Diğer taraftan kendilerini öncelikli olarak öğrenci ve çevreci olarak tanımlayan bireylerin bütün eylemlerden uzak durduğu bulunmuştur. Yine elde edilen bulgular; Kürt aktivist öncelikli kimliği dışında kalan Atatürkçü, muhafazakâr ve memleket odaklı kimlikleri önceleyen bireylerin, bireye yasal sorumluluk yükleyen kolektif eylemlerden uzak durduklarına işaret etmektedir. Son olarak kendileri için inanç odaklı kimliklenmeleri öncelikli tanımlayan bireylerin yasal sorumluluk yüklemeyen eylemlere katılma eğiliminde olduğu bulunmuştur. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular ilgili literatür ışığında tartışılmıştır.

Anahtar sözcükler: Sosyal adalet, kolektif eylem, sosyal kimlik,

Abstract

The purpose of this study is to explore relationships between social identity, social justice perception and collective action. For this purpose, data were obtained from 265 females and 242 males in total 505 individuals who studied at eight universities selected by easy sampling method from seven regions of Turkey. The age range of participants is 18-32. The findings of the research showed that there are negative relationships between the sense of social justice and collective action and its sub-dimensions. It was found that the social justice perception of the participants whose prior identity is student, is positive. On the other hand participants who define themselves with political arguments have negative perception on social justice. The participants whose prior identity is Kurdish activist have tendency to participate in all kinds of collective actions either actions put legal responsibility on individuals or not. On the other side, it was found that, the individuals identify themselves as student and environmentalist have stood away from all kinds of actions. Furthermore the results revealed that individuals who priory define themselves as Kemalist, conservative and patriot have not any tendency to take collective actions that put legal responsibility on individuals. Finally, individuals who define themselves religious tend to participate actions that do not put legal responsibility on individuals.

Keywords: Social Justice, Collective Action, Social Identity

¹ "Bu çalışma, Prof.Dr. Nihal MAMATOĞLU danışmanlığında Orhan KAYA'nın tamamladığı yüksek lisans tezinden üretilmiştir".

² Arş. Gör. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Psikoloji Bölümü /Bolu/Türkiye/ orhankaya21@gmail.com

³ Prof.Dr. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Psikoloji Bölümü /Bolu/Türkiye /mamatoğlunihal@yahoo.com

Kaya, O., Mamatoğlu, N. (2017). Relationships between social identity, perceived social justice and attitude towards participation in collective action. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(5), 1670-1682.

1. Giriş

Bu çalışmanın temel amacı bireylerin öncelikli kimlikleri ile algıladıkları sosyal adaletsizlik ve kolektif eylem tutumları arasındaki ilişkileri ortaya koymaktır.

Bireyin kendisini kimlik açısından tanımladığı iki temel nokta vardır bunlardan birincisi daha bireysel ve ruhsal durumlarken ikincisi daha toplumsal özelliklerdir. Örneğin bireyin adı soyadı bireysel bir tanımlama iken cinsiyeti mesleği memleketi aile bağları veya tuttuğu takım daha sosyal ve toplumsal tanımlamalardır. Ayrıca taraftarı olduğumuz takımın başarı derecesi bizim duygu durumumuzu etkileyip sokağa çıkmamıza ya da öfkelenmemize neden oluyorsa bu durum sosyal kimlik ile açıklanabilir (Coşkun 2013, s. 358-359).

1970 ile 1980 yılları arasında Tajfel ve Turner tarafından ortaya konulan ve geliştirilen sosyal kimlik kuramı bireylerin benliklerini ve kendilerini ait hissettikleri grubu diğerlerine oranla daha olumlu bir bakış açısı ile yargılama ve daha üstün bir konumda görme eğiliminde oldukları, bu bağlamda kendi gruplarından olan kimselere karşı ayrıcalıklı davranırken, diğer grupların üyelerine karşı ayrımcı davranışlar sergiledikleri düşüncesine dayanır. Bu kuram sosyal psikoloji alanında ve daha başka disiplinlerde grup ilişkileri ve ayrımcılık eksenli süreçlerin analizinde çalışılır (Demirtaş 2003).

Sosyal kimlik kuramı (Tajfel, 1978, Tajfel ve Turner 1979) bireyin ait olduğu grubun toplumsal statü bağlamında pozitif bir düzeyde olduğunu hissetmesinin önemli olduğu vurgular. SKK'na göre ait olduğu sosyal gruba düşük düzeyde kimliklenen yani kimlik gücü düşük bireyin davranış tarzı; bireyin sosyal grubundan ayrılma ya da daha yüksek statülü gruba geçme davranışıyla kendini gösteren sosyal hareketlilik, sosyal yaratıcılık yanında eylem ve protesto içeren sosyal rekabete yönelmeye kadar değişen bir düzlemde şekillenir (Tajfel ve Turner 1979; Van Knippenberg ve Ellemers 1990). Bu düzlemde birey ya daha yüksek statülü bir gruba geçerek kendini gruba birlikte değerli kılmaya çalışır; ya da dış gruba rekabete girerek – rekabet kolektif eylem yoluyla gerçekleştirebilir- grubu ve üyelerini değersizleştiren sosyal ortamda grubunu pozitif anlamda değerli kılmaya çalışır.

Bu doğrultuda toplumsal yaşamda çevremizde olup biten bütün olayları kendi açımızdan değerlendirir ve yorumlarımız bize ya da ait olduğumuz gruba ilişkin bir tehdit olduğunu düşündüğümüzde veya algıladığımızda bu duruma farklı şekillerde tepkiler veririz. Ayrıca kimliklendiğimiz sosyal grubu daha pozitif bir konuma getirmek için diğer gruplarla bazı stratejilerle rekabet ederiz. Bu tepki ve stratejilerden biri de kolektif eyleme yönelmektir. Kolektif eylem yaygın olarak, dezavantajlı ya da düşük statülü grupların kolektif durumunu geliştirmesine hizmet eden her türlü eylem olarak tanımlanır (Wright vd. 1990). Dezavantajlı bir grubun üyesinin sergileyebileceği davranışlar çok geniş bir çeşitlilik gösterebilir. Bu davranış çeşitliliği hiçbir durumda hiçbir şekilde eylemlilik göstermemek ile şiddet içeren veya şiddet içermeyen protesto eylemleri arasındaki iki uç arasında değişkenlik gösterir. Bu iki uç arasındaki potansiyel eylemlerin çeşitliliği hem şekil açısından hem de eylem türü açısından çok geniş bir yelpaze arz edebilir (Wright 2001, Aktaran: Gezici Yalçın 2007).

Zomeren, Postmes ve Spears'in (2008) kolektif eylem tutumu üzerine yaptıkları araştırmacılara göre, bireysel niteliklerden çok grup üyeliğine dayanan adaletsizlik algıları kolektif eylemle ilişkilendirilmeye daha yatkındır. Yani bireysel olarak yaşadığımız adaletsizlikten çok kimliklen-

duğumuz gruba yönelik adaletsizliğe tepki veririz. Bir başka deyişle Zomeron ve ark. (2008) yaptıkları çalışma, bireyin adaletsizlik algısı arttıkça kimlik aidiyetinin arttığına işaret etmektedir. Benzer şekilde Dinçer (2009), bireyin adaletsizlik algısı arttıkça kimlik aidiyetinin arttığına işaret etmektedir. Dolayısıyla bu literatür ışığında bireyler kendi gruplarına yönelik bir tehdit veya adaletsizlik hissettikleri durumda kimliklenme düzeyleri de artar bununla birlikte dezavantajlı durumdan çıkmak ya da daha pozitif bir duruma gelmek için de kolektif eyleme yönelir denebilir.

Literatüre bakıldığında sosyal kimlik, kolektif eylem ve sosyal adalet/sizlik değişkenlerinin ikili bir şekilde çalıştığı bazı çalışmaların olduğu görülmektedir (Drury ve Reicher, 2005; Mum-mendey, Kessler, Klink ve Mielke 1999; Van Zomeren, Postmes ve Spears 2008; Aydar 2013; Şair 2011; Yenihayat 2011; Dinçer 2009; Ülke 2006; Ufkes, Dovidio ve Tel 2014).

İletişim araçlarının ve teknolojinin çok geliştiği günümüz toplumlarındaki bireyler; yaşadıkları toplumdaki sosyal adaletsizlik düzeyini fark etmelerinin yanında, kendi yaşam düzeyleri ile diğer sosyal gruplardaki bireylerin yaşam standartlarını karşılaştırabilecek ve değerlendirebilecek imkânlarla sahiptir. Toplumun büyük bir kesimini oluşturan gençler iletişim araçları ve sosyal medyayı en çok kullanan kesim olmakla beraber toplumsal hareketliliklere de öncülük edebilecek dinamik bir güçtür. Ayrıca tarihsel olarak incelendiğinde dünyada ve Türkiye’de birçok toplumsal hareketi ortaya çıkaran, geliştiren ve hatta yürüten kesim üniversiteli gençler olduğu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda üniversiteli genç bireylerin öncelikli kimliklerini analiz etmek hangi durumlarda hangi tür eylemlere yöneldiklerini gözlemlenmek, sosyal adalet/sizlik algılarının ne düzeyde olduğunu tespit etmek; geliştirilebilecek sosyal politikaların içeriği ve düzeyi açısından önemli olacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu doğrultuda geliştirilebilecek sosyal politikalar toplumun geleceği ve refahı açısından anlamlı olabilir.

Kolektif eylem literatüründe daha çok göçmenler (Gezici-Yalçın 2007; Ufkes, Dovidio ve Tel 2014), eşcinsel aktivistler (Simon, Loewy, Stürmer, Weber, Freytag, Habig ve Spahlinger 1998), sosyal adaletsizliğe uğramış öğrenciler (Lalonde ve Cameron, (1994), aktivist öğrenciler (Braungart ve Braungart 1990, Flacks 1990) gibi normatif olmayan gruplarla yapılan çalışmalar mevcuttur. Yine literatürde öğrencilerle yapılmış kolektif eylem çalışmaları genel normatif grup ile değil; sosyal adaletsizliğe uğramış öğrenciler, aktivist öğrenciler gibi normatif olmayan gruplarla gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın önemli yanlarında biri normatif öğrenci grubu ile gerçekleştirilecek olmasıdır. kolektif eylemin normatif olmayan gruplar dışında da test edilmesidir. Böylece kolektif eylemin varlığı normatif bir grupta test edilecektir.

Yapılan çalışmalar bireylerin aynı anda birden çok kimliğe sahip olduklarına işaret etmektedir (van Knippenberg & van Schie 2000; Reade, 2001; Christ ve ark., 2003; Lipponen, Helkama ve Juslin, 2003; Van Dick, 2004; Mamatoğlu, 2008). Bu noktada, bireylerin sahip oldukları kimlikler koleksiyonu içinde kendilerini öncelikli olarak hangi kimlikle tanımladıkları, öncelikli kimliklerinin sosyal adaletsizliğe maruz kalıp kalmadığı ve bu kimliğin değerini yükseltmek için bireyin kolektif eyleme geçme eğilimi incelenmeye açıktır. Bu bağlamda bu çalışmada siyasi, dini, ailevi vb. pek çok kimliklenme içinden bireylerin kendilerinin öncelikli kimliği olarak değerlendirdikleri kimlikleri ile algıladıkları sosyal adaletsizlik ve kolektif eylem tutumu arasındaki ilişkiler ele alınmaktadır. Kimlik bireye özerk ve biricik oluşuna dair farkındalık sağlamaktadır, söz konusu farkındalık ise kendinden emin olma duygusu ve benlik saygısı sağlayan bir yapı sunmaktadır (Serafini ve Adams 2002, s. 367). Bu bağlamda belirli bir sosyal gruba öncelikli olarak kimliklenmiş bireyin özgüveni yüksek, kendini tanımlayabilen ve kendini ifade edebilen bir düzeyde

Kaya, O., Mamatoğlu, N. (2017). Relationships between social identity, perceived social justice and attitude towards participation in collective action. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(5), 1670-1682.

olduğu söylenebilir. Böyle bir yapıda olan bir bireyin itiraz edebilme, hakkını savunma veya dezavantajlı durumdan kurtulmak için kolektif eylemlere katılımının yüksek olacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada özellikle belli bir dezavantajlı grup ya da belli bir kimlik grubu seçilerek araştırmaya alınmamış ancak; katılımcılara kendileri için öncelikli kimliklerini ifade etmeleri istenmiştir. Elde edilen kimliklerin takım taraftarlığından, memleket kimliğine, etnik kökenden, siyasal kimliğe pek çok başlıkta değiştiği görülmüştür. Araştırmacılar bu kimlik çeşitliliğini gruplamış ve öğrenci, milliyetçi, Atatürkçü, çevreci, muhafazakar, Kürt aktivist, siyasal, inançlar, memleket odaklı ve spor (taraftarlık...vb) kimlik grupları ortaya çıkmıştır. Böylece genel olarak Türkiye örnekleminde olası kimliklerin büyük çoğunluğuna ulaşılmıştır. Bu anlamda, Türkiye’de ortaya çıkan farklı kimlik gruplarından hangilerinde sosyal adaletsizlik algısının ortaya çıktığı, hangi grupların kolektif eyleme yöneldiği betimleyici olarak görülebilecektir. Ayrıca sosyal adalet ya da adaletsizlik karşısında kimlik gruplarının kolektif eylem tepkilerinin farklı olabileceği beklenmektedir. Bir başka deyişle bu çalışma sonunda; Türkiye örnekleminde araştırma örnekleminde mümkün olan tüm kimlikler değerlendirildiğinde sosyal adaletsizlik algısının yükseldiği durumlarda hangi kimlik grupları neden kolektif eyleme yönelmektedir? Sadece sosyal adaletsizlik algısı yükseldiğin de mi kolektif eylem ortaya çıkmaktadır? Sosyal adalet algısı makul olduğu durumlarda da kolektif eyleme yönelen kimlik grupları var mıdır? Kolektif eyleme giden kimlik gruplarının iki tür –bireye yasal sorumluluk yükleyen ve bireye yasal sorumluluk yüklemeyen-kolektif eylemler konusunda tercihleri değişmekte midir? Sorularının cevaplanması mümkün olacaktır.

2. Yöntem

2.1. Örneklem

Çalışmanın evrenini üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerden oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini kolay örneklem yöntemi ile; Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Gümüşhane Üniversitesi, Hakkari Üniversitesi, İnönü Üniversitesi, Kırıkkale Üniversitesi, Mersin Üniversitesi, Muğla Üniversitesi ve Trakya Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerden oluşturulmuştur. Katılımcılar 263 (% 52.1) kadın, 242 (% 47.9) erkek olmak üzere 505 bireyden oluşturulmuştur. Katılımcıların 175’i (% 34.7) birinci sınıf, 108’i (% 21.4), ikinci sınıf, 146’sı (% 28.9), 76’sı (% 15) dördüncü sınıf öğrencisidir.

2.2. Veri toplama araçları

Araştırmada veri toplamak amacıyla Demografik Bilgi Formu, Sosyal Adalet/sizlik Ölçeği (Yıldırım 2011) ve Kolektif Eylem Ölçeği kullanılmıştır (Kaya ve Mamatoğlu; 2017).

Demografik Bilgi Formu

Demografik Bilgi Formu’nda katılımcılara yaş, cinsiyet, üniversite, fakülte/MYO, bölüm, sınıf, doğum yeri ve en çok yaşadıkları şehir soruları sorulmuştur.

2.3. Sosyal Adalet/sizlik Ölçeği (SAÖ)

Bu çalışmada sosyal adalet algısını ölçmek için Ljubotina (2004) tarafından geliştirilen ve Yıldırım (2011) tarafından Türkçeye adapte edilen sosyal adalet/sizlik ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 5 aralıklı (1= katılmıyorum, 5=Kesinlikle katılıyorum) Likert tipi derecelendirme yöntemi ile değerlendirilmektedir. Ölçeğin Türkçeye uyarlanması çalışmasında yapılan analizler sonucunda

ölçekteki ilk 5 maddenin faktör yük değerlerinin 0.58-0.82; madde toplam korelasyon değerlerinin ise 0.71-0.78 arasında değiştiği bulunmuştur. Ayrıca varyans değeri %53.87 ile Cronbach Alpha katsayısı 0.78 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Orijinali 10 madde olan bu ölçeğin; yapılan analizler sonrasında 5 maddesinin sosyal adalet ölçeği için faktör yük değeri 0.40'tan düşük olduğu anlaşılmış ve analiz dışında bırakılmıştır. Ölçek tek boyutlu olup, ölçekten alınan puanın yükselmesi adaletsizlik algısının yükselmesini ifade eder. Bu çalışmada bu ölçeğin 5. maddesi olan "Ülkemde eğitim ve uzmanlaşmaya yeteri kadar değer verilmez" ifadesinin ters madde olarak çalıştığı tespit edilmiş olup ölçeğin Cronbach Alpha değerinin .67 olduğu analiz edilmiştir.

2.4. Kolektif Eylem Ölçeği (KEÖ)

Kolektif Eylem Ölçeği (KEÖ), Kolektif eylem tutumunu değerlendirmeye yönelik Kolektif Eylem Ölçeği; Kaya ve Mamatoğlu (2017) tarafından geliştirilmiştir. Dokuz maddeden oluşan ölçek 6 aralıklı Likert tipi bir ölçekle değerlendirilmektedir (1= Hiç, 2=Nadiren, 3=Ara sıra, 4=Çoğunlukla, 5=Sıklıkla, 6= Çok sık). Ölçek; bireye yasal sorumluluk yükleyen eylemlere katılım (1, 2, 3, 4, 5 ve 7 numaralı maddeler) ve bireye yasal sorumluluk yüklemeyen eylemlere katılım (6, 8, 9 numaralı maddeler) olarak tanımlanan iki faktörlü bir yapıya sahiptir. Birinci faktörün açıkladığı varyans % 52.77, ikinci faktörün açıkladığı varyans % 12.26, ölçeğin açıkladığı toplam varyans % 64.03'dir. Kolektif Eylem Ölçeği'nin bireye yasal sorumluluk yüklemeyen eylemlere katılım alt faktörüne ait iç tutarlılık katsayısı .85, bireye yasal sorumluluk yükleyen eylemlere katılım alt faktörüne ait iç tutarlılık katsayısı .77'dir. Toplam ölçeğe ait toplam içsel tutarlılık katsayısı .88'dir.

2.5. Öncelikli Kimlik Sorusu

Bu çalışmada katılımcılara açık uçlu bir soru ile öncelikli kimlikleri sorulmuştur (Kendimi tanımladığım öncelikli sosyal grubum: (... ..) örn. Türk, Milliyetçi, Dindar, Beşiktaşlı).

2.6. İşlem

Bu çalışmada, Demografik Bilgi Formu, Sosyal Adalet/sizlik Ölçeği Öncelikli Kimlik Sorusu ve Kolektif Eylem Ölçeği kullanılmıştır. Ölçekler 8 farklı üniversiteden sorumlu kişilerle kurulan ilişki ile alınan izinler sonucu uygulanmıştır. Araştırmacı aldığı izne bağlı olarak veri toplama izini aldığı sınıfa ölçeklerini aynı anda dağıtmış ve toplamıştır. Veri toplama sırasında araştırmacı ve katılımcılar dışında kimse sınıf içinde bulunmamıştır. Tüm uygulama boyunca 520 katılımcıya ulaşılmıştır. Katılımcılardan alınan ölçekler veri temizliği esasları dikkate alınarak değerlendirilmiş, nihai olarak 505 katılımcının eksiksiz ve değerlendirici yanlılığı olmadan doldurduğuna hükmedilen veri araştırma amacına uygun istatistiksel analizlerle değerlendirilmiştir.

3. Bulgular ve tartışma

Katılımcılar tarafından yeterli sayıda cevap verildiği ve istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar elde edilebilecek düzeyde yoğunlukta cevapların verildiği düşünülen öncelikli kimlik tanımlamaları değerlendirilerek şu şekilde gruplanmıştır; Öğrenci (N=128), Milliyetçi (N=64), Atatürkçü (N= 48), çevreci (N=17), Muhafazakar (N=22), Kürt aktivist (N=65), inanç (N=29), memleket (N=32), spor (N=10). Ayrıca kendini siyasal argümanlarla tanımlayan herkes (milliyetçi, Atatürkçü, Kürt aktivist ve siyasal parti) tek bir grup altında tekrar ele alınmış ve "Siyasal" (N=231) olarak tanımlanmıştır. Analizlere dahil edilmeye karar verilen öncelikli kimlikler kukla değişken olarak kodlanmıştır Bu doğrultuda; örneğin kendini çevreci olarak tanımlayanlar "2=Var" şeklinde kodlanmış; çevrecilik tanımı getirmeyenler "1 = Yok" şeklinde tanımlanmıştır.

Kaya, O., Mamatoğlu, N. (2017). Relationships between social identity, perceived social justice and attitude towards participation in collective action. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(5), 1670-1682.

Daha sonra katılımcılardan elde edilen öncelikli kimlik, sosyal adalet algısı ve kolektif eylem tutumu arasında ilişkiler korelasyon analizleri ile test edilmiştir.

3.1. Öncelikli kimlik ve kolektif eylem arasında ilişkilere ilişkin bulgular ve tartışma

Elde edilen bulgular sırayla elde edilen bulgular ve yorumlar açısından değerlendirildiğinde aşağıda bulgular ve tartışmaların; öğrenci ve çevreci kimlikler; dindar kimlik, muhafazar, Atatürkçü, memleket odaklı kimlikler ve son olarak Kürt aktivist, kimliği üzerinden verilmeye uygun olduğunu göstermiştir.

Elde edilen bulgular, öncelikli kimlik olarak kendini öğrenci olarak tanımlama ile bireye yasal sorumluluk yüklemeyen eylemler ($r = -.316$ $p < .01$), bireye yasal sorumluluk yükleyen eylemler ($r = -.265$ $p < .01$) ve kolektif eylem ($r = -.327$ $p < .01$) ile negatif yönlü ilişkiler olduğunu göstermiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda kendini öğrenci olarak tanımlayan bireylerin ekonomik ve toplumsal olarak fazla sorumluluklarının olmamasından kaynaklı yasal sorumluluk gerektiren veya gerektirmeyen herhangi bir eylem türüne katılmadıkları ve öğrenci kimliği ile olan ilişkilerinin az olduğu söylenebilir. Bu bağlamda öğrencilerin daha çok bireysel sorumluluklarına odaklandıkları ve ailelerinin beklentileri doğrultusunda hareket ettikleri ifade edilebilir.

Çevreci kimliği önceleyenler ile bireye yasal sorumluluk yüklemeyen eylemlere katılım ($r = -.087$ $p < .05$) bireye yasal sorumluluk yükleyen eylemlere katılım ($r = -.106$ $p < .05$) kolektif eylem ile arasında ($r = -.103$ $p < .05$) negatif yönlü ilişkiler gözlenmiştir. Sonuçlar doğrultusunda çevreci kimliğine sahip bireylerin her türlü eylemden uzak durdukları söylenebilir. Çevre ve doğanın barışçıl ve şiddetten uzak bir alan olduğu düşünüldüğünde; çevreci bireylerin çevreyi daha bireysel çabalarla koruma odaklı bir yaşam tarzı benimsedikleri söylenebilir. Dolayısıyla ortaya çıkan bu durumda çevreci kimliği ön planda olan bireylerin eylem yapmayı yıkıcı ve sorun çıkaran bir pozisyon olarak değerlendirdikleri düşünülebilir.

Öğrenci ve çevreci gruplar, siyasetten uzak bireysel sorumluluklara odaklanmış kimlik grupları olduğu söylenebilir. Tüm katılımcılar öğrenci olmasına rağmen öncelikli kimliğini öğrenci seçmek tamda şu anda şimdi ben tanımlamasına uygundur.

Bu çalışmada kimlik grupları oluşturulurken inanç ile muhafazakarlık birbirinden farklı olarak tanımlanmıştır. İnanç bağlamında değerlendirilen kesimler arasında aleviler, çeşitli cemaatler ve kendini dindar olarak tanımlayan bireyler bulunmaktadır. Ancak muhafazakarlık, din olgusundan ziyade geleneksellik ve siyasi sağ kanat ile tanımlanmıştır.

Kendini inanç bağlamında tanımlama ile bireye yasal sorumluluk yüklemeyen eylemlere katılım arasında ($r = .95$ $p < .05$) pozitif yönlü bir ilişki gözlenmiştir. Elde edilen bu veri ışığında öncelikli kimlik olarak inanç odaklı kimliklenen bireylerin demokratik yol ve yöntemlerle hak talebinde bulunduğu söylenebilir. Öncelikli olarak kendini inancı çerçevesinde tanımlayan bireylerin yasal olmayan eylemlerden uzak durması her inancın şiddeti ve yasal olmayan durumları reddetmesi ile açıklanabilir.

Bu çalışmada kendini inanç bağlamında tanımlayan alt kimliklerin (alevi, dindar vb...) sadece gerekli olduğunda yasalarla başlarını derde sokmadan eylemler gerçekleştirmeye odaklandıkları söylenebilir.

İnanç odaklı kimliklenme ve muhafazakarlık arasında yukarıda belirtilen tanım ayrılığı sonrası; muhafazarlık, Atatürkçülük ve memleket odaklı kimliklenme ile birlikte Türkiye devlet yapısı bağlamında kolektif eyleme katılma tutumları üzerinden benzer bir düzlemde ele alınabilir. Buna göre; öncelikli kimlik olarak kendini muhafazakar olarak tanımlama ile bireye yasal sorumluluk yükleyen eylemlere katılım arasında ($r = -.090$ $p < .05$) negatif yönlü bir ilişki gözlenmiştir. Bu bağlamda muhafazakarların yasal sorun yaşayacakları eylemlerden uzak durdukları söylenebilir. Bu durum muhafazakar kelimesinin tanımıyla şu şekilde açıklanabilir. Muhafazakar kelimesi “*varolan kazanımları ve değerleri koruma*” olarak da tanımlanmaktadır (<https://tr.wikipedia.org/wiki/Muhafazak%C3%A2r%C4%B1k> 09.07.2017’de erişildi). Yeniye kolay adapte olmayan ve alıştığı yaşam tarzlarını korumak isteyen muhafazakar kimliğin, bu durumunu bozabilecek her türlü eylemden uzak durduğu düşünülebilir.

Kendilerini Atatürkçü olarak tanımlama ile bireye yasal sorumluluk yükleyen eylemlere katılım arasında ($r = -.107$ $p < .01$) negatif bir ilişki gözlenmiştir. Bu bağlamda elde edilen sonuçlar Atatürkçü kimliğini önceleyen bireylerin yasadışı eylemlerden uzak durdukları ve devlet otoritesine sahip çıktıkları şeklinde yorumlanabilir.

Memleket odaklı kimliklenme ile bireye yasal sorumluluk yükleyen eylemlere katılım arasında ($r = -.089$ $p < .05$) negatif yönlü bir ilişki gözlenmiştir. Öncelikli olarak bu bağlamda kimliklenen bireylerin yasal olmayan eylemlerden uzak durduğu söylenebilir. Bu durum, kendini doğduğu veya yaşadığı şehir ile tanımlayan bireylerin yaşadıkları yerde şiddet veya olağan yaşamı olumsuz yönde etkileyecek eylem ve etkinliklerden uzak durmayı tercih etmesi olarak yorumlanabilir.

Muhafazakar, Atatürkçü ve memleket odaklı kimlik algısına sahip bireylere ait bulgular birlikte değerlendirildiğinde. Bu grupların Türkiye devlet yapısını sahiplenen, özellikle toplumsal hareketler anlamında yasalarla karşı karşıya gelmekten imtina eden kimlik grupları olduğu söylenebilir. Özetle bu gruplarının kolektif eyleme yönelmediği gibi, özellikle yasal sorumluluğu olan eylemleri onaylamadığı görülmektedir.

Öte yandan öncelikli kimliğini Kürt aktivist olarak tanımlama ile bireye yasal sorumluluk yüklemeyen eylemlere katılım ($r = .183$ $p < .01$), bireye yasal sorumluluk yükleyen eylemlere katılım ($r = .379$ $p < .01$) ve kolektif eylem ile arasında ($r = .275$ $p < .01$) pozitif yönlü ilişkiler gözlenmiştir. Bu bağlamda kendilerini öncelikli Kürt aktivist olarak tanımlayan bireylerin yasal ve yasadışı her türlü eyleme katılabileceklerini ifade etmişlerdir. Buna göre bu kimliği önceleyen bireylerin özellikle öncelikli kimliklerini toplumsal yaşamda dezavantajlı gördükleri ya da kendi kimliklerini varolan durumdan daha değerli ve pozitif bir konuma taşımak istedikleri için kolektif olarak hem yasalarla uyumlu ve nispeten ılımlı, hem de yasalarla kişiyi karşı karşıya bırakabilecek ve bazen şiddete dönüşebilecek eylemlere katılma konusunda açık bir tutuma sahip oldukları söylenebilir. Bu nokta kendini Kürt aktivist olarak tanımlayan grubun fazlasıyla siyasallaşmış bir grup olduğunu söylemeden geçmek olmaz.

3.2. Öncelikli kimlik ve sosyal adalet algısı arasında ilişkilere ilişkin bulgular ve tartışma

Elde edilen bulgular, öncelikli kimlik olarak kendini öğrenci olarak tanımlama ile sosyal adalet algısı arasında ($r = .170$ $p < .01$) pozitif bir ilişki gözlenmiştir. Bu sonuç öncelikli olarak kendini öğrenci olarak tanımlayan bireylerin; ailelerinin ve devletin desteğini (burs, yurt...vb) aldıkları için adalet algılarının yüksek olduğu söylenebilir.

Kaya, O., Mamatoğlu, N. (2017). Relationships between social identity, perceived social justice and attitude towards participation in collective action. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(5), 1670-1682.

Tablo 1. Korelasyon Analizi sonuçları (demografik değişkenler, kolektif eylem ve alt boyutları, sosyal adalet, öncelikli kimlikler)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1-Yaş	1																
2-Cinsiyet	.144**	1															
3-Sınıf	.454**	.037	1														
4-S. Adalet	-.063	.048	.006	1													
5-B.Y.S. yüklemeyen EYL.	.007	.181**	.054	-.112*	1												
6-B.Y.S. yükleyen Eylemler	.079	.193**	.021	-.256**	.630**	1											
7-Kolektif Eylem	.035	.203**	.046	-.177**	.956**	.830**	1										
8-Öğrenci	-.024	-.222**	.079	.170**	-.316**	-.265**	-.327**	1									
9-Milliyetçi	-.044	.004	.030	.001	.029	.066	.046	-.222**	1								
10-Atatürkçü	-.096*	-.081	-	-.055	-.019	-.107*	-.054	-.189**	-.123**	1							
11-Çevreci	.010	-.025	.009	-.028	-.087*	-.106*	-.103*	-.109*	-.071	-.060	1						
12-Muhafazakâr	-.011	.028	-.075	.023	-.031	-.090*	-.056	-.124**	-.081	-.069	-.040	1					
13-Kürt Aktivist	.027	.093*	-.054	-.174**	.183**	.379**	.275**	-.224**	-.146**	-.125**	-.072	-.082	1				
14-İnanç	.048	-.032	-.008	-.023	.095*	.008	.071	-.144**	-.094*	-.080	-.046	-.053	-.095*	1			
15-Memleket	-.018	.108*	-.021	.063	.002	-.089*	-.033	-.152**	-.099*	-.084	-.049	-.056	-.100*	-.064	1		
16-Spor	-.003	.148**	.047	.067	.086	.044	.079	-.083	-.054	-.046	-.027	-.030	-.055	-.035	-.037	1	
17-Siyasal	-.070	.066	-.114*	-.129**	.199**	.254**	.239**	-.535**	.415**	.353**	-.171**	.232**	.419**	-.227**	-.239**	-.131**	1

Not: **p<.01 *p<.05

Ayrıca öncelikli kimliğini Kürt aktivist olarak tanımlama ile sosyal adalet algısı arasında ($r = -.174$ $p < .01$) negatif bir ilişki gözlenmiştir bu bağlamda kendilerini öncelikli Kürt aktivist olarak tanımlayan bireylerin sosyal adalet algılarının düşük olduğu gözlenmiştir. Sosyal adalet algısının düşük olması; ülkede öteden beri süregelen Kürt mevzusu, terör ve zaman zaman değişim gösteren politikaların bir ürünü olarak değerlendirilebilir. Tüm bunlar, kendi içinde engellenmişlik hissiyatını yoğun yaşayan ve siyasallaşan adı üzerinde bir aktivist yani eyleme geçmeye hazır bir alt kimlik grubunun ortaya çıkmasına da sebep olmuştur denilebilir.

Kendini siyasal argümanlarla tanımlayan herkes (milliyetçi, Atatürkçü, Kürt aktivist ve siyasal parti) tek bir grup altında tekrar ele alınmış ve “Siyasal” olarak yeniden tanımlanmıştır. Son olarak öncelikli kimlik bağlamında kendini siyasal argümanlarla tanımlama ile sosyal adalet algısı arasında ($r = -.129$ $p < .01$) negatif bir ilişki gözlenmiştir. Böylece, siyasetin temelinde eksiklikleri görüp çözüm üretme olduğu düşünülürse ortaya çıkan sonuçların tutarlı olduğu düşünülmektedir. Öncelikli olarak kendini siyasi argümanlarla tanımlayan bireylerin gerek geçmişte uygulanan gerekse güncel politikalarından kaynaklı düşük adalet algısı içerisinde oldukları söylenebilir.

Öncelikli kimlik bağlamında kendini siyasal argümanlarla tanımlama ile bireye yasal sorumluluk yüklemeyen eylemlere katılım ($r = .199$ $p < .01$), bireye yasal sorumluluk yükleyen eylemlere katılım ($r = .254$ $p < .01$) ve genel kolektif eylem ile arasında ($r = .239$ $p < .01$) pozitif yönlü ilişkiler olduğu gözlenmiştir. Elde edilen bu veriler kendini siyasal argümanlarla tanımlayan bireylerin her türlü eyleme katılım gösterme eğilimleri pozitif yönlüdür. Siyaset kurumunun daha çok iktidarı hedeflediği ve hem varolan politik ortama hem de geçmişteki politikalara eleştirel yaklaştığı, nihayetinde çözüm arama mekanizması olduğu düşünülürse ortaya çıkan sonuçların tutarlı olduğu görülmektedir. Kendini siyasal argümanlarla tanımlayanların, daha çok bireye yasal sorumluluk yükleyen eylemlere katılmaları siyaset ve çözüm odaklı olmalarına rağmen gerekirse yasadışı ve şiddet odaklı eylemlere de katılabilecekleri şeklinde yorumlanabilir.

3.3. Sosyal adalet algısı ve kolektif eylem arasında ilişkilere ilişkin bulgular ve tartışma

Sosyal adalet algısı ile kolektif eyleme katılım ölçeği alt faktörlerinden bireye yasal sorumluluk yüklemeyen eylemler boyutu arasında ($r = -.112$ $p < .05$) negatif bir ilişki bireye yasal sorumluluk yükleyen eylemler ile ($r = -.256$ $p < .01$) negatif bir ilişki ve son olarak sosyal adalet ve kolektif eylem arasında ($r = -.177$ $p < .01$) negatif bir ilişki olduğu gözlenmiştir. Bu bağlamda sosyal adalet algısı ile kolektif eyleme ve alt boyutlarına katılım arasında literatürle tutarlı bir şekilde negatif bir ilişki bulunmuştur. Kolektif eylemi tanımlayan en yaygın tanımlama, dezavantajlı ya da düşük statülü grupların kolektif durumunu geliştirmek için hizmet veren her türlü eylem tanımlamasıdır (Wright ve ark. 1990). Bireylerin maddi ve manevi kaynakların dağılımı bağlamında kendilerini ait hissettiği grubu dezavantajlı olarak değerlendirmeleri sonucunda sosyal adalet algıları düşük olabilir. Böylesi bir durumda bireylerin hissettikleri adaletsizlik duygusundan kurtulmak veya gruplarına yönelik dezavantajları düzeltmek için hareket ettikleri düşünüldüğünde sosyal adaletsizliği ortadan kaldırmak için sosyal grup üyelerinin kolektif eyleme ve alt boyutlarına yöneldiği görülmüştür. Sosyal adalet algısı düşük olan grup üyelerinin kolektif eylem alt boyutlarından bireye yasal sorumluluk yüklemeyen eylemlere katılım düzeyleri; bireye yasal sorumluluk yükleyen eylemlere katılım düzeylerine göre daha düşük olmuştur. Bu durum sosyal adaletsizlik algıları düşük olan bireylerin yasal eylemlerle bir sonuca ulaşma inançlarının kalmadığı için eylem şiddetini arttırıp yasadışı veya yasal sorumluluk yükleyen eylemlere yöneldikleri şeklinde açıklanabilir.

Kaya, O., Mamatoğlu, N. (2017). Relationships between social identity, perceived social justice and attitude towards participation in collective action. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(5), 1670-1682.

Öte yandan inanç odaklı kimliğini önceleyen bireylerin sosyal adalet algıları istatistiksel olarak anlamlı bir düşük değere sahip olmamasına rağmen bu kimliğini önceleyenlerin yasalarla çelişmeyen eylemlere gidebileceklerini ifade ettikleri görülmüştür. Bu noktada belki kolektif eylemi sadece sosyal adaletsizlik algısı açıklamak eksik olacaktır. Kültürel olarak toplumsal hareketlere yönelmenin özendirilen ya da itibarsız değerlendirilen bir durum olması belki de bu eylemlere katılma ya da katılmama üzerinde etkilidir.

4. Sonuç

Bu çalışmanın genel olarak öğrenciler üzerinde kimlik farkı gözetmeksizin yapıldığı düşünülürse, yapılan çalışma öğrenci grubunda kolektif eylemin algısal varlığına kanıt sunmaktadır denebilir. Sosyal adaletsizlik ve kolektif eylem arasında kurulan anlamlı ilişki varlığını sürdürse de adaletsizlik algısı taşımayan gruplarda da kolektif eyleme gidebilme eğiliminin olması eylemlerin kültürel kabul edilebilirliği ile de açıklanabilir. İleride kolektif eylemin hangi durumlarda kabul edilebilir hangi durumlarda Kabul edilemez olduğu çalışılarak kültürel onay durumuna ışık tutulabilir.

Kaynakça

- Aydar, S. (2013). *Kimlik ve Kişilik Oluşumunda Dünya Görüşünün Rolü*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İğdir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Braungart, M. M. ve Braungart, G. R. (1990). "The Life-Course Development Of Left- And Right-Wing Youth Activist Leaders From The 1960s". *Political Psychology*, 11, 243-282.
- Christ, O., van Dick, R., Wagner, U. ve Stellmacher, J. (2003). When teachers go the extra-mile: Foci of organizational identity as determinants of different forms of organizational citizenship behavior among school teachers. *British Journal of Educational Psychology*, 73, 329-341.
- Coşkun, H. (2013). *Sosyal Psikoloji*. İstanbul: Lisans Yayıncılık. 358-359.
- Demirtaş, H. A. (2003). "Sosyal Kimlik Kuramı, Temel Kavram ve Varsayımlar". *İletişim Araştırmaları*, 1 (1), 123-144.
- Diñer, D. (2009). *Sosyal Kimlik Ve Temel Kişilik Özellikleri Bakımından Türkiye'deki Toplumsal Güvenlik Alguları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Harp Akademileri Komutanlığı; Stratejik Araştırmalar Enstitüsü.
- Drury, J. ve Reicher, S. (2005). "Explaining Enduring Empowerment: A Comparative Study Of Collective Action and Psychological Outcomes". *European Journal of Social Psychology*, 35, 35-38.
- Flacks, R. (1990). "Social Bases Of Activist Identity: Comment On Braungart Article". *Political Psychology*, 11, 283-292.
- Gezici Yalcin, M. (2007). *Collective Action Of Immigrants From Turkey Living In Germany*. Doctoral dissertation, Philipps-Universität Marburg.
- <https://tr.wikipedia.org/wiki/Muhafazak%C3%A2r%C4%B1k>
- Kaya ve Mamatoğlu, (2017). Kolektif eylem ölçeği geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Nesne Psikoloji Dergisi*. Cilt: 5/9. ISSN: 2147-6489, E-ISSN.
- Knippenberg, A. V. ve Ellemers, N. (1990). Social identity and intergroup differentiation processes. *European review of social psychology*, 1(1), 137-169.
- Lalonde, N. R. ve Cameron, E. J. (1994). "Behavioral Responses To Discrimination: A Focus On Action". *In The Psychology Of Prejudice: The Ontario Symposium* (Vol. 7, pp. 257-288). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Lipponen, J., Helkama, K. ve Juslin M. (2003). Subgroup identification, superordinate identification and intergroup bias between the subgroups. *Group Processes and Intergroup Relations*, 6, 239-250.

Kaya, O., Mamatoğlu, N. (2017). Sosyal kimlik sosyal adalet algısı ve kolektif eyleme katılım tutumu arasındaki ilişkiler. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(5), 1670-1682.

- Ljubotina, D. (2004). "Young People and Social Justice". *Croatian Journal of Social Policy*, 11(2), 159-175.
- Mamatoğlu, N. (2008). Öğretmenlerde Kimliklenme ve Kimliklenmenin İşe Yönelik Tutum ve Algıları Yordayıcılığı. *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(22), 47-62.
- Mummendey, A., Kessler, T., Klink, A. ve Mielke, R. (1999). "Strategies to Cope With Negative Social Identity: Predictions By Social Identity Theory and Relative Deprivation Theory". *Journal of Personality and Social Psychology*, 76, 229-245.
- Reade, C. (2001). Dual identification in multinational corporations: Local managers and their psychological attachment to the subsidiary versus the global organization. *International Journal of Human Resource Management*, 12, 405-424.
- Şair, Y. B. (2011). *Distimi ve Depresif Bozukluklarda Kimlik, Kişilik ve Mizaç Özellikleri*. Adnan Menderes Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı.
- Serafini, T. E. ve Adams, G. R. (2002). Functions of identity: Scale construction and validation. *Identity: An International Journal of Theory and Research*, 2(4), 361-389.
- Simon, B., Loewy, M., Stürmer, S., Weber, U., Freytag, P., Habig, C. ve Spahlinger, P. (1998). Collective identification and social movement participation. *Journal of personality and social psychology*, 74(3), 646.
- Tajfel, H. (Ed.) (1978). *Social Categorization, Social Identity, and Social Comparison: Differentiation Between Social Groups*. New York: Academic Press.
- Tajfel, H. ve Turner, C. J. (1979). An Integrative Theory Of Inter-Group Conflict. G. Austin & S. Worchel (Ed.), *The Social Psychology Of Inter-Group Relations*.. (pp. 33-47). Monterey, CA: Brooks/Cole.
- Ufkes, G. E., Dovidio F. J. ve Tel, G. (2014). Identity and Collective Action Among European Kurds. *British Journal of Social Psychology*.
- Ülke, H.E. (2006). *Kişilik ve Adalet Algılarının Sosyal Kaytarma Üzerindeki Rolünün Araştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Samsun: On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Van Dick, R. (2004). My job is my castle: Identification in organizational contexts. C. L. Cooper ve I. T. Robertson, (Ed.), *International review of industrial and organizational psychology içinde* (171-203). Wiley: Chichester.
- Van Knippenberg, D. ve van Schie, E. C. M. (2000). Foci and correlates of organizational identification. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 73, 137- 147.
- Van Zomeren, M., Postmes, T., & Spears, R. (2008). Toward an integrative social identity model of collective action: a quantitative research synthesis of three socio-psychological perspectives. *Psychological bulletin*, 134(4), 504.
- Wright, S. (2001). Restricted intergroup boundaries: Tokenism, ambiguity, and the tolerance of injustice. In J. T. Jost & B. Major (Eds.), *The psychology of legitimacy: Emerging perspectives on ideology, justice, and intergroup relations* (pp. 223-257). Cambridge: Cambridge University Press.
- Wright, S. C., Taylor, D. M., & Moghaddam, F. M. (1990). Responding to membership in a disadvantaged group: From acceptance to collective protest. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58(6), 994.
- Yeni hayat, T. (2011). *Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri, Kişilik Özellikleri ve Algıladıkları Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yıldırım, F. (2011). Üniversite Gençliği Sosyal Adalet'ten Ne Anlıyor? Sosyal Adalet İlkelerinin Sosyal Adalet Algısı Üzerindeki Etkisi. *Aile Ve Toplum: Eğitim, Kültür Ve Araştırma Dergisi*, 25 (7), 113-124.

Kaya, O., Mamatoğlu, N. (2017). Relationships between social identity, perceived social justice and attitude towards participation in collective action. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(5), 1670-1682.

Extended abstract in English

There are two basic approach that an individual defines himself in terms of identity, the first approach is related with personal and spiritual properties and the second one is related with social properties. Name and surname of an individual are personal description on the other hand gender, occupation, hometown, family ties and the team they support are social and societal definitions. For example, the success level of the team that we support, may affects our emotional state and may causes us to take entertaining action on the streets or become angry, this kind of actions can be explained by social identity (Coskun 2013, pp. 358-359).

The theory of social identity introduced and developed by Tajfel and Turner on 1970's and 1980's, stated that individuals tend to have more positive perspective on the group that they feel their 'self' belong in than the members of the other group. Moreover they see themselves superior to others. Thus, Social Identity Theory is based on the assumption that people accord their own group member a privilege but they exhibit discriminative behaviour against the members of the other group.

Basically the concept of identity is problem of every individual trying to survive in society. Healthy identification process is very important for both individual and society.

The perception of social justice/injustice is an important fact that enables different societies and cultures to live together and fosters the belonging and trust for each individual to the groups. Social justice means support for disadvantaged groups, equality of opportunity and equal distribution of resources for all members of society. Throughout history, when the perception of social justice had been damaged, people have objected to it, have defended their rights and have engaged in various activities occasionally including violence. These events have been conceptualized as collective action over time.

The most common definition of collective action is any action that serves to improve the collective state of disadvantaged or low-status groups (Wright, Taylor & Moghaddam, 1990). Common feature of widespread definitions is that collective action can also be carried out individually. In this context, collective action must be defined as any action that taken to improve the conditions of the whole group. In here the question is how and what level of correlation is there between collective actions oriented behaviours of individuals that identified themselves with particular group and their perception of social injustice to their group.

Thus, the aim of this study is to examine the relationship between perception of social justice, social identity and collective action. Previous studies have shown that social identity is a collection of identities (van Knippenberg & van Schie 2000; Reade, 2001; Christ, van Dick, Wagner & Stellmacher, 2003; Lipponen, Helkama ve Juslin, 2003; Van Dick, 2004; Mamatoğlu, 2008). And in this study identity that individual define as their prior idetity from all of the collection of social identity, is interested.

In this study data were obtained from 505 participants in total, 263 females and 242 male students, selected by easy sampling method from eight universities of all (seven) regions of Turkey. The age range of participants is between 18 and 32.

Kaya, O., Mamatoğlu, N. (2017). Sosyal kimlik sosyal adalet algısı ve kolektif eyleme katılım tutumu arasındaki ilişkiler. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(5), 1670-1682.

In the study participants were asked their prioritized identities with an open-ended question (My primary social group I define myself is: (.....) e.g. Turkish, Nationalist, Religious, Besiktas fan, etc.). They were then asked to complete the demographic information form, Social Justice/injustice Scale (Yıldırım, 2011), and the Collective Action Scale (Kaya & Mamatoğlu, 2017).

In the demographic information form, participants were asked their age, gender, university, faculty, department, class, place of birth and the city where they lived most. Social Justice/injustice Scale contains five questions on a five points Likert-type scale to measure individuals' perceptions of justice. Collective Action Scale for evaluating collective action attitude is assessed with nine items on a 6-points Likert-type scale. Collective Action Scale have two-factors; participation in acts that put legal responsibility on an individual and participation in acts that does not put any legal responsibility on an individual.

Prioritized identity definitions that are thought to have been replied by the sufficient number of participants and at a level that will yield statistically meaningful results are grouped as follows; student (N = 128), nationalist (N = 64), Atatürkist (N = 48), environmentalist (N = 17), conservative (N = 22), Kurdish activist (N = 65), religious belief (N=29), hometown (N = 32), sport (N = 10). Moreover, everyone who defined himself with political arguments (nationalist, Atatürkist, Kurdish activist and any political parties and ideologies) was reconsidered as a single group and defined as "political" (N = 231).

The findings of the research showed that there is a negative relationship between perceived social justice and collective action and its sub-dimensions. It was found that the social justice perception of the participants whose prior identity is student, is positive. On the other hand, participants who define themselves with political arguments have negative perception on social justice. The participants whose prior identity prone to political, have tendency to participate in collective actions. The participants whose prior identity is Kurdish activist have tendency to take collective actions including all kinds of actions that put legal responsibility on individuals and also actions that put no legal responsibility. On the other side, it was found that the individuals who identify themselves as student and environmentalist have stayed away from all kinds of actions. Furthermore, the results revealed that individuals who define themselves as Atatürkist, conservative and nationalist away from actions that put legal responsibility on individuals. Finally, individuals who primarily define themselves as religious tend to participate actions that do not put legal responsibility on individuals. The findings obtained from this research were discussed in consideration of earlier literature.

This study has been carried out on students regardless of identity difference and it revealed evidence for the perceptual existence of collective action among the students. Although the significant relationship between social injustice and collective action still makes sense, in this study it was found that groups which doesn't have the perception of social injustice have the sense of attending in collective action. This result can be explained by the cultural acceptability of actions.

In the future, cultural approval may be shed in light by studying on in which cases collective action can be or cannot be accepted.